

Keskusten/toimialojen johtajat
Keskusten talous- ja hallintopäälliköt / toimialojen talousvastaavat

Talousarvio 2022 -laadintaohjeet

1) Talousarvioprosessin valmistelun lähtökohdat

1. Kuntalaki ja talousarvion sitovuus

Kuntien talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntalain mukaan ”valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.”

Talousarvion valmistelusta vastaa kaupunginhallitus ja jokainen hallintokunta omalla toimialueellaan. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään sekä kunnan että kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvioprosessi etenee talousarvion laadintaohjeen mukaisesti talouspalveluiden johdolla ja ohjeistuksen mukaisesti. Toimialajohtajat vastaavat siitä, että vastuualueensa käyttötalouden talousarvioehdotus valmistuu ja käsitellään lautakunnissa ohjeessa esitetyn aikataulun mukaisesti.

2. Lautakunnassa käsiteltävän talousarvioehdotuksen ohjeellinen sisältö

I Käyttötalousosa

- strategiset toiminnalliset tavoitteet
- taloudelliset tavoitteet
- olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot
- ulkoisten määrärahojen budjettiyhteenveto
- ulkoisten ja sisäisten määrärahojen budjettiyhteenveto
- palvelualueiden ulkoisten määrärahojen budjettiyhteenveto

II Investointiosa

- käyttöomaisuusirtaimistojen hankintaesitykset
- investointisuunnitelma 2022 ja suunnitelmavuodet 2023-2026
- mahdolliset hankekohtaiset perustelut 2022

III Vakanssiesitykset

Toimialojen tulee huomioida, että taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Talousarvion sitovuus määräytyy lautakunnittain siten, että sitovia lukuja ovat lautakunnan **ulkoiset kokonaistulot, kokonaismenot ja netto**. Konsernipalveluyksikön sekä kaupunkikehityksen lautakunta on kaupunginhallitus. Kumpikin edellä mainittu kokonaisuus konsolidoidaan omana kokonaisuutenaan (Kh, konserni; Kh, kaupunkikehitys) ja konsolidoidun kokonaisuuden sitovia lukuja ovat ulkoiset kokonaistulot, kokonaismenot ja netto. Kaupunginhallituksen alaisten yksiköiden talousarvioehdotukset käsitellään kaupunkitasoisen talousarvioehdotuksen osana.

3. Aikataulu

Vuoden 2022 talousarvio-ohjeet ja ohjeellinen kehys ovat käsiteltävänä kaupunginhallituksessa 31.5.2021.

Talousarvion valmistelu ja laadinta aloitetaan keskuksissa/toimialoilla kesäkuun 2021 alussa toiminnan suunnittelun, merkittävien muutostarpeiden, kulukasvuarvioiden, investointitarpeiden ja muiden talousarvioon merkittävästi vaikuttavien erien osalta. Talousarvion valmistelussa tulee huomioida kaupunginhallituksen päätös ohjeellisesta kehyksestä. Kehystä tarkistetaan elosyyskuussa.

Toimialojen johtajat ja toimialojen talousvastaavat (talous- ja hallintopäälliköt) käyvät edellä mainitun valmistelun pohjalta edellisvuotiseen tapaan **talousarviokeskustelun** talousjohtajan, kaupunginjohtajan ja kirjanpitopäällikön kanssa **viikoilla 33-35**. Talousarviokeskustelua varten keskuksat koostavat lautakuntatasoisen kirjallisen yhteenvedon palvelualueiden toiminnallisista ja taloudellisista muutoksista verrattuna vuoden 2021 talousarvioon.

Toimialat valmistelevat toiminnalliset ja taloudelliset näkökohdat huomioivat **talousarvioehdotuksensa** siten, että ne on käsitelty lautakunnissa **syyskuun 2021 loppuun mennessä**. Kaupunginhallituksen alaiset kokonaisuudet käsitellään varsinaisen kaupunginhallituksen talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Lautakuntien käsittelemät talousarvioehdotukset ja kaupunginhallituksen alaisten vastuualueiden viranhaltijatyönä valmistellut talousarvioehdotukset toimivat osaltaan keskustelun pohjana **kaupunginvaltuuston strategia- ja talousarvioseminaarissa 7.-8.10.2021**.

Uuden **strategiatyön valmistelu aloitetaan** hallintopalveluiden johdolla **kesäkuussa 2021**. Uutta strategiaa työstetään syksyllä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden yhteistyönä. Kaupungin **uusi strategia valmistuu** päätöksentekoon **lokakuussa 2021**. Tavoitteena on, että uudet strategiset tavoitteet ehditään sisällyttämään osaksi vuoden 2022 talousarviota.

Talousarvion ensimmäinen luonnos käsitellään kaupunginhallituksessa **25.10.2021**. Luonnos sisältää lautakunnissa käsitellyt talousarviot, kaupunginhallituksen alaisten kokonaisuuksien käyttötalouden arviot sekä kaupunkitasoisen tuloslaskelman ja rahoituslaskelman. Kyseinen talousarvioluonnos toimii vuoden 2022 veroprosenttipäätöksen pohjana.

Kaupunginvaltuusto käsittelee **vuoden 2022 veroprosentit sekä uuden strategian kokouksessaan 1.11.2021**.

Kaupunginjohtajan talousarvioehdotus käsitellään kaupunginhallituksessa **15.11.2021**.

Kaupunginhallituksen esitys vuoden 2022 talousarvioksi ja vuosien 2023-2024 taloussuunnitelmaksi käsitellään kaupunginvaltuustossa **29.11.2021**.

Talousarvioprosessi 2022:n aikataulu:

- talousarvio-ohjeet ja kehys kaupunginhallituksessa	KH 31.5.2021
- valmistelu keskuksissa kh:n päätöksen mukaisesti	1.6.2021 ->
- strategiatyön valmistelu hallintopalveluiden johdolla	kesäkuu 2021 ->
- keskusten talousarviokeskustelut kj:n ja tj:n kanssa	vko 33-35
- lautakuntien talousarvioesitykset konserniin	31.9.2021 mennessä
- valtuuston strategia- ja talousarvioseminaari	7.-8.10.2021
- talousarvio 2022 –luonnos ja veroprocentit kh:ssa	KH 25.10.2021
- veropäätökset kaupunginvaltuustossa	KV 1.11.2021
- strategia kaupunginvaltuustossa	KV 1.11.2021
- kaupunginjohtajan talousarvioehdotus kh:ssa	KH 15.11.2021 (ja 16.11.2021)
- kaupunginhallituksen talousarvioehdotus kv:ssa	KV 29.11.2021

4. Keskusten/Toimialojen talousvastaavat Konsernihallinto / Konsernipalveluyksikkö (Kh, konserni):

Talousjohtaja Sanna Häkli

Tekninen keskus / Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala (Infralautakunta, Lupalautakunta, Kh, kaupunkikehitys):

Hallintopäällikkö Anne Rantala

Sivistyskeskus / Sivistys- ja vapaa-aikatoimiala (Sivistyslautakunta, Vapaa-aikalautakunta):

Talouspäällikkö Esa Ilanti

Sosiaali- ja terveyskeskus / Sosiaali- ja terveystoimiala (Sosiaali- ja terveyslautakunta):

Talouspäällikkö Sami Koskikallio

Taloussuunnittelujärjestelmää (Talsu) ja lukujen operatiivista syöttämistä koskevat kysymykset:

Kirjanpitoapäällikkö Armi Peltonen

Kullakin toimialalla on oma talousvastaava, joka toimii yhteyshenkilönä talousarvion taloudellisissa kysymyksissä. Toimiala sekä toimialajohtajan johdolla toimialan palvelualue ja palvelualuevastaavat ovat vastuussa budjetin luvuista, niiden syöttämisestä järjestelmään sekä toimialan lukujen oikeellisuudesta. Toimialojen lukujen valmistuttua talousraportit ja taloudelliset tekstit valmistellaan keskitetysti talouspalveluissa yllämainitun toimialueen vastuullisen talousvastaavan toimesta. Toimialojen johtajat ja palvelualuejohtajat vastaavat vastuualueellaan olevien toiminnallisten ja muiden substanssia koskevien analyysitekstien valmistumisesta riittävän ajoissa ennen toimielinkäsittelyjä.

2) Talousarvion valmistelun lähtökohdat

Yleistä taloudesta

Valtiovarainministeriön mukaan Suomen talous supistui vuonna 2020 ennakoitua vähemmän. Koronavirusepidemia pysäytti talouden elpymisen alkuvuonna 2021. Elpyminen käynnistyy uudelleen loppukevällä 2021 ja jatkuu vuoden 2022 puolelle.

Kuntataloutta tuettiin vuonna 2020 voimakkaasti. Tuki ylitti koronasta aiheutuneet kustannukset kokonaisuudessaan vähintään miljardilla eurolla ja kuntatalouden tulos oli noin 1,6 miljardia euroa ylijäämäinen. Edelleen vuodelle 2021 kuntataloudelle kompensoidaan koronan vaikutuksia valtionosuuksien, avustusten sekä korotetulla yhteisöveron jako-osuudella. Valtiovarainministeriö arvioi, että vuonna 2022 koronan vaikutukset väistyvät ja myös valtion koronatukitoimien arvioidaan päättyvän. Kuntatalouden tilanne heikkenee palautuen ns. normaalitilaan. Kuntataloudessa oleva rakenteellinen ongelma tulojen ja menojen tasapainon välillä korostuu, kun pandemia on ohi.

Valtiovarainministeriön tiedostustilaisuudessa esitetyn mukaan kunnilla on edessä vaikeita aikoja. Talouden tarkastelujakso ajoittuu koronaepidemian ja sote-uudistuksen vuoksi poikkeukselliseen aikaan. Tämä aiheuttaa talouden lukuihin tavallista enemmän epävarmuutta.

Sote-uudistuksen tilanne

Sote-uudistuksen valmistelu on käynnissä ja tämän hetkisen tiedon mukaan uudistuksen lait tulisivat voimaan vaiheittain. Voimaannpanolain, jolla hyvinvointialueet perustettaisiin, on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2021. Järjestämistehtävät siirtyisivät hyvinvointialueille 1.1.2023.

Sote-uudistuksen myötä kuntien käyttötalousmenoista poistuu noin puolet, noin 20 miljardia euroa. Kunnallisveroprosenttia alennetaan kaikissa kunnissa 12,39 prosenttiyksiköllä ja kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta pienennetään. Valtionosuuksista ja verotulomenetysten korvauksista siirretään hyvinvointialueille 7,2 miljardia euroa.

Sote-uudistus huomioidaan kaupungin talousarviovalmistelussa taloussuunnitelmakaudella sen mukaisesti, kun sote-uudistukseen liittyvistä asioista saadaan lisätietoa.

Valtakunnalliset ennusteet

Tämänhetkisten valtakunnallisten ennusteiden mukaan kuntatalouden toimintatulot nousevat vuonna 2021, koska koronatukia kohdennetaan valtionavustuksiin. Koronaepidemian pitkittyminen ja rajoitustoimenpiteet kuitenkin hidastavat maksu- ja myyntituloja. Kuntatalouden toimintakate heikkenee vuonna 2021 noin 1,3 prosenttia vuoteen 2020 verrattuna. Tulevien vuosien menokehitys on arvioitu maltilliseksi.

Kuntien ja kuntayhtymien toimintakulujen kasvuarvio:

v. 2021	4,7 %
v. 2022	2,4 %
v. 2023	-54,4% (Sote-uudistus vähentää kuntien toimintakuluja.)
v. 2024	1,6%

Palkkojen kasvuarvio:

v. 2021	3,1 %
v. 2022	4,4 %
v. 2023	-50,3 %
v. 2024	2,1 %

Elpyminen on nostanut verotuloennusteita negatiivisten kehitysriskien olemassa olosta huolimatta. Myös valtionosuuksien arvioidaan nousevan vuodelle 2022, vaikka niitä leikattiin kehysriihessä. Vuonna 2022 kunnan peruspalvelujen valtionosuuden tasoa nostetaan noin 246 miljoonalla eurolla ja vuonna 2023 noin 50 miljoonalla eurolla, jossa on huomioitu myös pysyvä 24 miljoonan euron sopeutus. Valtionosuuden lisäyksiä kohdennetaan seulontaohjelman laajennukseen, lastensuojelun henkilöstömitoitukseen sekä varhaiskasvatuksen uuteen tukeen. Tavanomaista kustannustenjaon tarkastusta ei oteta huomioon kunnan peruspalvelujen valtionosuuden mitoituksessa vuonna 2022.

Toimintakatteen heikentymisestä huolimatta, verotulojen ja valtionosuuksien tämänhetkisten toteutumisarvioiden myötä kuntien ja kuntayhtymien vuosikatteen ennustetaan nousevan tasolle, joka kattaisi poistot. Tämänhetkisissä ennusteissa painotetaan, että ennusteet tulevat mitä todennäköisimmin muuttumaan ja niitä päivitetään dynaamisesti, kun uutta tietoa ja ennusteita on saatavissa.

(Lähde: Kuntaliitto 17.5.2021, Tilastokeskus, Vm Kuntatalousohjelma)

Raision kaupungin taloudellinen tilanne

Raision kaupungin alkuperäinen talousarvio vuodelle 2021 valmisteltiin -2,4 miljoonaa alijäämäiseksi. Taloussuunnitelmakaudelle 2021-2023 asetettiin alkuperäisessä talousarviossa neljän miljoonan euron sopeutustavoite. Kaupunginvaltuusto hyväksyi päätöksellään KV 12.4.2021 § 52 vuosien 2021-2023 tavoitteelliseksi sopeutusmääräksi 3,3 miljoonaa euroa. Vuodelle 2021 kohdistuvat sopeustoimet huomioidaan vuoden 2021 talousarviossa talousarviomuutoksena. Vuoden 2022 sopeustoimet kohdistetaan lautakunnittain tuotto-/kululajeille vuoden 2022 talousarvion valmistelussa ja vuoden 2023 sopeustoimet vuoden 2023 talousarvion valmistelussa.

Raision kaupungin vuoden 2020 tilikausi muodostui 7,3 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Tilikauden tulokseen vaikuttivat olennaisesti valtion myöntämät koronatuet sekä parantuneet verotulot. Edellisvuonna, vuonna 2019, alijäämä oli 5,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 tulos oli 3,7 miljoonaa euroa alijäämäinen, vuoden 2017 tulos oli 2,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja vuoden 2016 tulos oli 16,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Vuoden 2020 tilikauden positiivisella tuloksella taseen ylijäämäksi muodostui 17,1 miljoonaa euroa eli 702 euroa per asukas (asukasluku 24 427).

Ylijäämäisestä tuloksesta huolimatta tulee muistaa, että kertaluonteiset erät, kuten koronatuet ja satunnaiset tuotot, eivät muuta pitkän aikavälin tilannetta. Ilman valtion koronatukia ja satunnaista erää kaupungin vuoden 2020 tilikauden tulos olisi ollut negatiivinen ja taseen kertynyt ylijäämä olisi entisestään pienentynyt. Kaupungin talous on edelleen rakenteeltaan alijäämäinen.

Tulevaisuudessa kaupungin palvelutuotannon suurimmat muutokset toiminnan ja talouden kannalta liittyvät mahdolliseen sote-uudistukseen sekä sivistystoimen palveluverkkouudistukseen. Kaupungin investoinnit kasvavat tällä vuosikymmenellä sekä sivistyskeskuksen palveluverkkoselvityksen edellyttämien toimenpiteiden että E18-tiehankkeen johdosta merkittävästi.

Talouden tasapainottaminen, tuottojen ja kulujen tasapainon sekä talouden pitkäaikaisen tasapainon saavuttaminen on merkityksellistä, jotta voidaan turvata palvelutuotanto ja jotta voidaan mahdollistaa tulevaisuuden investointeja.

Tämänhetkisten taustatietojen valossa kaupungin vuoden 2021 tulos olisi toteutumassa alkuperäistä talousarviota paremmin. Tulosennuste toukokuun Kuntaliiton veroennuste ja viimeisin valtionosuuslaskelma huomioiden on 1,4 miljoonaa euroa. Ennustetta päivitetään ajantasaisesti, kun saadaan päivitettyä tietoa veroennusteista ja valtionosuuksista. Kuntaliiton seuraavat veroennusteet julkaistaan elokuun puolessa välissä.

3) Talousarviokehys

Vuoden 2021 talousarvion ja taloussuunnitelman 2022-2023 yhteydessä päätettiin vuosille 2021-2023 kohdistuvasta sopeuttamisesta. Kyseisen sopeuttamistyön tukemiseksi vuoden 2022 talousarvion laadinnan pohjana on perusteltua käyttää käyttötalouden kehyksessä samansuuntaisia perusteita ko. edellisten taloussuunnitelmavuosien 2022-2023 kanssa. On kuitenkin tarkoituksenmukaista suhteuttaa kokonaisuutta olemassa olevaan yleiseen kuntatalouden tilaan.

Sote-uudistusta koskevan voimaannapolain on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2021. Koska tässä vaiheessa ei ole vielä tarkkoja tietoja Sote-uudistuksen taloussuunnitelmavuosille kohdistuvista vaikutuksista, ohjeellinen kehyspäätös tehdään ensin talousarviovuoden 2022 osalta, jotta keskusket/toimialat voivat aloittaa talousarviovalmistelun 1.6.2021. Taloussuunnitelmavuosia koskeva kaupunkitasoinen tuloslaskelma päivitetään syksyn aikana.

Vuoden 2022 talousarvion ohjeellisessa kehyksessä oletuksena on tulojen kasvu 1,5 % ja menojen kasvu 1,5 %. Toimialojen tulee pyrkiä mahdollisimman pieneen kulukasvuun niiden kuluerien osalta, joita ei ole erikseen säädelty, jotta on mahdollista toteuttaa säädellyt (esim. hoitajamitoitus) ja välttämättömät toiminnalliset muutokset (esim. tarpeelliset järjestelmä uudistukset). Vuodelle 2022 kohdistuu myös 1,288 miljoonan euron sopeuttamistoimet, jotka toimialojen tulee huomioida hyväksytyin sopeutusohjelman mukaisesti olemassa olevien tulojen ja menojen kasvun lisäksi.

Käyttötalouden kustannuksiin vaikuttaa toiminnallisten muutosten lisäksi kunta-alan palkkojen korotukset. Kunta-alan sopimus on voimassa 28.2.2022 saakka ja neuvottelut uusista sopimuksista käytäneen syksyllä 2021. Henkilöstöpalveluiden ohjeistuksen mukaisesti **palkkojen korotusprosenttina käytetään 1,5 %**. Prosenttia täsmennetään, kun uutta tietoa on saatavilla.

Raision kaupungin väkiluku jatkaa positiivista kasvua. Väkiluvun ennustetaan kasvavan vuosittain yhden prosentin. Näin ollen vuoden 2021 lopun väkilukuarvio on 24 651 asukasta ja vuoden 2022 lopun väkilukuarvio on 24 898 asukasta (v. 2020 24 407 as.).

Verotulot arvioidaan Kuntaliiton viimeisimmän verotuloennusteen (toukokuu 2021) perusteella. Kuntaliiton asiantuntijoiden mukaan verotuloennusteet ovat tässä vaiheessa vielä epävarmoja. Vuoden 2022 ansiotulojen odotetaan kasvavan. Vähennyksiin (esim. matkakulut, tulojenhankkimiskustannukset) voi vielä tulla muutoksia. Kuntaliiton seuraavat veroennusteet julkaistaan elokuun puolessa välissä. Silloin käytettävissä on tämänhetkisen tiedon mukaan myös Soten siirtymisen vaikutusten mukaiset ennusteet. Kunnan verotuloennustetta päivitetään ajantasaisesti.

Valtionosuudet arvioidaan Kuntaliiton ennakkollisten valtionosuuslaskelmien mukaisina. Valtakunnallisten valtionosuuslaskelmien muuttuessa myös kunnan valtionosuuksien määrää päivitetään ajantasaisesti.

Suomen hallituksen budjettiriihi on 7.-8.9.2021. Budjettiriihen päätöksistä aiheutuvat vaikutukset tulee huomioida toimialojen talousarvion laadinnassa mahdollisena kehityksenä ja/tai alituksena.

Kehystä tarkennetaan elo-syyskuussa.

Edellisten taustaoletusten valossa ja nykyisellä veroprosentilla 20,25 % vuoden 2022 kaupunkitasoinen tulos toteutuisi seuraavasti:

Tuloslaskelma M€	TP2020*	TAM2021	ENN2021*	TAE2022
Toimintatuotot	40,2	40,6	39,6	40,2
Toimintakulut	-170,2	-178,0	-175,3	-177,4
Toimintakate	-130,1	-137,4	-135,6	-137,1
Vuosikate	13,8	5,3	9,2	12,3
Taustaoletusten mukainen tulos	7,3	-2,5	1,4	4,2
Taseen kertynyt yli-/alijäämä	17,1	14,7	18,6	22,7

*TP2020, TAM2021 ja ennuste ovat mukana vertailua varten.

ENN2021:ssa mukana 0,738 M€ sopeutus, TAE2022:ssa 1,288 M€ sopeutus.

Huom! Taulukkoa päivitetään, mikäli laskelmiin tehdään muutoksia.

Lautakunnille annetaan alustava, ohjeellinen kehys, jotta keskusten/toimialojen talousarviotyö voidaan aloittaa 1.6.2021 alkaen. Lautakunnittaista kehystä päivitetään ja tarkennetaan tarvittaessa elosyyskuussa koko kaupungin kehyslaskelman tarkentuessa (esim. laskelmiin vaikuttavien tekijöiden, kuten verotuloennusteiden ja valtionosuuslaskelmien muuttuessa).

Alustavaksi, ohjeelliseksi lautakuntakohtaiseksi raamiksi ehdotetaan seuraavaa:

Raision kaupunki, lautakunnat	TAE2022		
Ulkoiset tuotot ja kulut, M€	Tuotot	Kulut	Netto
Kaupunginhallitus			
Kh, konserni	2,0	-7,1	-5,1
Kh, kaupunkikehitys	2,4	-1,9	0,5
Lupalautakunta	0,7	-1,2	-0,6
Infralautakunta	3,5	-22,3	-18,8
Sivistyslautakunta	3,5	-34,8	-31,4
Vapaa-aikalautakunta	1,0	-3,8	-2,7
Sosiaali- ja terveyslautakunta	27,1	-106,2	-79,0
Koko kaupunki	40,2	-177,4	-137,1

4) Valmistelussa huomioitavat käytännön asiat

1. Talousarvion tallennuspohjat

Talousarvion taloussuunnitteluohjelman tallennuspohjat valmistellaan keskitetysti talouspalveluissa toukokuun aikana. Pohjat ovat käytettävissä kesäkuun alussa.

Pohjat ovat uuden organisaatiomallin mukaiset. Talsuun kirjautuessa tulee käyttää yrityskoodia 11. Uuden organisaatiomallin mukaiset osasto- ja kustannuspaikkakoodit lähetetään keskusten johtajille ja talousvastaaville kesäkuun ensimmäisellä viikolla.

TA2022 LTK-pohjalle (käyttötalous) on siirretty ulkoiset talousarvio 2021-luvut lukuun ottamatta palkkatilejä, palkkojen sivukulutilejä, luontoisetutilejä, sisäisiä menoja ja tuloja, työllisyysmenoja ja -tuloja, myyntivoitto- ja -tappiotilejä, sairausvakuutus- ja tapaturmavakuutustuloja, jaksotus- ja aktivointitilejä. Pohjassa ovat näkyvillä myös TAM2021-luvut, joita päivitetään keskitetysti sitä mukaa, kun vuoden 2021 aikana tulee talousarviomuutoksia.

Talousarvio laaditaan kustannuspaikkatasolla ja syötetään järjestelmään palvelualueilla.

Kaikki materiaali, joka liitetään osaksi talousarviokirjaa, tallennetaan T-asemalle kansioon TA2022 (joka keskuksen/toimialan omaan kansioon) ja Teamsiin TA2022-kansioon. Tässä ohjeessa mainitut talousosion liitteet sekä lautakuntien raportoinnissa käytettävä pohja ovat käytettävissä elokuun aikana. Tavoitteiden ja riskienhallinnan liitteistä ohjeistetaan erikseen hallintopalveluiden toimesta.

2. Palkat ja henkilöstökulut

- a) Vakituisten henkilöstön palkat (tilit 4002, 4004, 4022, 4024) talletetaan taloussuunnitteluohjelmaan keskitetysti talouspalveluissa toimialojen tarkastamien listojen perusteella.
- b) Muun kuin vakituisten henkilöstön palkat (määräaikaiset, sijaiset, erilliskorvaukset, tuntipalkat) budjetoidaan ja talletetaan taloussuunnitteluohjelmaan toimialoilla.
- c) Keskusten/toimialojen johtajille ja talousvastaaville toimitetaan kesäkuussa palkkahallinnon toimesta palkkaliitteet, jotka tarkastetaan keskuksissa/toimialoilla.
- d) Palkat perustuvat toukokuun lopun tilanteeseen ja palkkaliitteissä on mukana henkilöstöhallinnon ilmoittamien palkankorotusprosenttien mukaiset palkankorotukset. Palkankorotusprosentit tarkistetaan, kun vuoden 2022 korotusprosentit ovat tiedossa.
- e) Toimialojen tulee ottaa palkkaliitteiden tarkastuksessa realistisesti huomioon henkilöstön lisäykset ja vähennykset. Palkkaliitteisiin tulee korostetusti merkata sinne lisätyt uudet vakanssiehdotukset sekä niiden arvioitu vuosipalkkakustannus ilman sivukuluja.
- f) Mikäli toimiala esittää henkilöstökulujen lisäyksiä muutoin kuin uusien vakanssien perusteella, kulujen lisäyksen perusteet tulee esittää kaupunginjohtajan ja talousjohtajan kanssa käytävissä talousarviokeskusteluissa.
- g) **Tarkastetut palkkaliitteet toimitetaan talouspalveluihin kirjanpitoapäällikkö Armi Peltoselle sähköpostitse talousarvioon siirtämistä varten viimeistään 12.8.2021.**

- h) Uudet esitettävät vakanssit ovat mukana lautakuntaesityksessä. Uudet vakanssit esitetään kaikkien lautakuntien osalta samanlaisella lomakkeella (Liite 1). Mikäli lautakunnalla on useampia vakanssiesityksiä, niistä tehdään yhteenveto (Liite 2). Liitteet ovat saatavilla T- asemalla TA2022-kansiossa elokuun aikana.
- i) Palkkojen sivukuluprosentit lähetetään tiedoksi toimialoille, kun Kevan budjetointiohjeet ovat saatavilla. Sivukuluprosentit tallennetaan ohjelmaan keskitetysti ja suunnitteluohjelma laskee sivukulut automaattisesti.
- Poikkeukset:
Palkkatileille (ml. tilit 4034, 4039) ja sivukulutileille (4100, 4101, 4110, 4150, 4160, 4170, 4180) EI saa kirjata toimialoilla mitään, vaan ne tehdään talouspalveluissa keskitetysti.
- Sami Koskikallio kirjaa käsin ne Soten eläkemaksut, jotka eivät lasketu automaattisesti (tili 4100). Manuaalikirjaus koskee perhehoidon palkkioita ja omaishoidon tukea.
- Esa Ilanti arvioi ja kirjaa käsin Vael-varauksen (opettajat) tilille 4111.
- j) Eläkemenoperusteiset eläkemaksut (tili 4101) tallennetaan keskitetysti talouspalveluissa. Varhaiseläkemenoperusteisia eläkemaksuja ei enää peritä, joten tili 4102 jää tyhjäksi.
- k) Jaksotustileille (4060, 4061, 4062, 4130, 4131, 4132, 4190, 4191, 4192) ja aktivointitileille (4065, 4135, 4200, 4480, 4640, 4990) EI saa kirjata mitään.
- l) Luontoisetutileille (4080, 4081) EI saa kirjata mitään.
- m) Työllisyystulot ja -menot (tilit 3300 ja 4949 KP215010) arvioidaan/kirjataan keskitetysti Sotessa.

3. Sisäiset erät

Kirjanpitoapäällikkö Armi Peltonen lähettää kesäkuun alussa sisäisten erien taulukkopohjat keskusten vastuuhenkilöille sähköpostitse. Taulukot tulee lähettää vastausviestinä sähköpostin liitteenä excel-muodossa 13.8.2021 mennessä. Sisäiset erät siirretään taloussuunnitteluohjelmaan keskitetysti.

4. Vyörytykset

Vyörytysajo tehdään taloussuunnitteluohjelmassa kaikille samanaikaisesti hallintopäällikkö Anne Rantalan kirjanpitoapäällikölle ilmoittamana ajankohtana.

Tilapalveluiden yhteiskustannuspaikkojen (632010, 633010, 634010, 635010, 636010) ulkoiset ja sisäiset menot vyörytetään tietyille tilapalveluiden kustannuspaikoille sovittujen vyörytysperusteiden mukaisesti.

5. Investoinnit

- a) Investointihankkeet

Kaikkien investointiehtotusten tulee pohjautua tarveselvitykseen.

Investointeja koskevat esitykset tehdään investointikohteittain. Ne keskusten investoinnit, jotka johtavat rakentamiseen, ilmoitetaan tekniseen keskukseseen.

Tekninen keskus toimittaa investointihanketiedot projekteittain erillisillä excelillä kirjanpitoapäällikkö Armi Peltoselle Talsuun tallennettavaksi.

- b) Käyttöomaisuusinvestointeja (10 000 € -) käydään läpi keskusten, kaupunginjohtajan, talousjohtajan ja kirjanpitoapäällikön kesken käytävissä talousarviokeskusteluissa viikoilla 33-35.

Käyttöomaisuusirtaimistojen hankintaesitykset kootaan keskitetysti. Toimialat täyttävät Käyttöomaisuushankinnat-lomakkeen (Liite 3) ja lähettävät lomakkeen Armi Peltoselle 22.9.2021 mennessä. Huom! Keskuksset eivät merkitse lomakkeelle projektinumeroa, vaan se tehdään keskitetysti talouspalveluissa.

- c) Kaupungin ja vesihuollon investointiohjelma 2022-2024 raportoidaan teknisen keskuksen/infrapalveluiden toimesta.
- d) Kunnallisteknisten investointien hankekohtaiset perustelut 2022 raportoidaan teknisen keskuksen/infrapalveluiden toimesta.
- e) Talonrakentamisohjelma 2022-2026 raportoidaan teknisen keskuksen/infrapalveluiden toimesta.
- f) Talonrakentamisohjelman 2022-2026 hankekohtaiset perustelut raportoidaan teknisen keskuksen/infrapalveluiden toimesta.

6. Poistojen simulointi

Poistot simuloidaan talouspalveluissa keskusten ilmoittamien omaisuuserien perusteella. Kirjanpitoapäällikkö Armi Peltonen lähettää tietojen keräämistä varten erilliset excel-tiedostot syksyn aikana.

7. Talousarviokirjassa esitettävät taloudelliset tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet -tiedosto (Liite 4) on saatavilla elokuussa T-asemalla TA2022-toimialakohtaisissa kansioissa.

Toimialajohtaja ja toimialan talousvastaava vastaavat yhdessä siitä, että taloudelliset tavoitteet ovat realistiset ja perustuvat vastuualueen toimintasuunnitelmaan.

Taloudellisten tavoitteiden tiedot raportoidaan kaikkien vastuualueiden osalta yhdenmukaisen formaatin mukaisella excel-pohjalla.

Taulukkoon päivitetään TAM2021-luvut ja TA2022-luvut. Edellisten vuosien luvut ovat tilinpäätöksessä esitetyt, joten niitä EI saa muuttaa.

Myöskään tiedoston muotoiluja/asetteluja ei saa muuttaa.

Valmis, TA-kirjaan tuleva tiedosto talletetaan T-asemalle TA2022-kansioon nimellä Taloudelliset tavoitteet_TA2022_Lautakunnan nimi_V
Alkuperäinen tiedosto jätetään nykyisellään kansioon.

5) Talousarviokirjassa esitettävät strategiset tavoitteet ja riskianalyysi

1. Strategiset tavoitteet

Strategisten tavoitteiden valmistelu aloitetaan kesäkuussa. Valtuustokauden vaihdoksen ajankohdan vuoksi johtoryhmä kaupunginjohtajan johdolla vastaa strategisten tavoitteiden valmisteluprosessin käynnistämisestä ja ohjeistaa toimialojen operatiivista johtoa asiassa.

Johtoryhmä valmistelee kesäkuun aikana kärkitavoiteaihiot talousarviossa 2022 esitettävien toiminnallisten tavoitteiden valmistelun pohjaksi. Kärkitavoiteaihioihin sisällytetään ilmastotavoitteiden suunnittelu. Toiminnalliset tavoitteet valmistellaan uuden organisaatorakenteen mukaisesti seuraavasti:

- Kaupunkikehityspalvelut
- Infrapalvelut
- Sivistyspalvelut
- Vapaa-aikapalvelut
- Sosiaali- ja terveystyöpalvelut
- Talouspalvelut
- Henkilöstöpalvelut
- Päätöksentekopalvelut
- Digipalvelut
- Viestintäpalvelut

Toimialajohtajat, vastuualuejohtajat ja palvelualuejohtajat vastaavat johtamansa toiminnan tavoitteiden valmistelusta ja koordinoinnista. Toiminnalliset tavoitteet valmistellaan samanmuotoisesti erillisen ohjeistuksen mukaan. Toiminnalliset tavoitteet käsitellään asianmukaisessa toimitilimessä talousarvioesityksissä. Toiminnalliset tavoitteet esitetään koko kaupungin talousarviokirjassa ko. lautakunta-kohtaisessa osiossa.

Toimialajohtaja ja vastuualuejohtaja vastaavat, että toimialueensa toiminnalliset tavoitteet käsitellään lautakunnassa lautakunnan taloudellisten tavoitteiden yhteydessä. Koko kaupungin talousarviokirjaan liitettävät toiminnalliset tavoitteet talletetaan T-asemalle TA2022-kansioon sekä Teamsiin TA2022-kansioon.

Kaupungin strategiatyön edetessä talousarvion toiminnalliset tavoitteet päivitetään valtuuston hyväksymän valtuustostrategian mukaisiksi.

2. Riskianalyysi

Riskianalyysi laaditaan toimitilimittain osana talousarvioprosessia kaupunginhallituksen hyväksymän (KH 14.12.2020 § 382) Raision kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaisesti. Analyysi laaditaan erillisen ohjeen mukaisesti taulukkomuotoon. Toimialajohtajat vastaavat riskianalyysityön koordinoinnista vastuualueellaan. Riskianalyysi tulee käsitellä lautakunnassa talousarviokäsittelyn osana. Riskianalyysitaulukkoon liittyvissä kysymyksissä yhteyshenkilönä toimii hallintopalveluiden hallintojohtaja.

LIITTEET

- Liite 1 Vakanssiesitys
- Liite 2 Yhteenveto vakanssiesityksistä
- Liite 3 Käyttöomaisuushankinnat
- Liite 4 Taloudelliset tavoitteet (kullakin lautakunnalla oma pohjatiedosto)